

La vaca lletera

II

LES vaques han d'estar bé a l'estable. Estar bé, vol dir que no sofreixin cap molèstia.

Ben espaioses de l'una a l'altra; menjadora ampla; el sòl amb una pendent d'un ú per cent; bon jaç; molta netedat; mitja llum; temperatura entre 13 i 16 graus; bona aireació, però sense corrents d'aire.

Higiene.—Estrijolar o raspallar cada dia les vaques. Passar una esponja humida pels ulls, narius, anus, el dessota de la cua i el braguer.

Deixar sortir les vaques un parell d'hores cada dia perquè prenguin l'aire i perquè es passegin. Si per que les vaques puguin sortir h'ha de fer malbé un hort, per molt que en paguin d'arrendament, mai en pagaran tan com les vaques.

Les vaques que poden passejar-se i pendre l'aire, àdhuc no sigui més que un parell d'hores cada dia, duraran al menys un parell d'anys més que aquelles, que durant tot el dia i anys enters estan condemnades a restar a l'estable.

L'higiènc no ha pas d'ésser solament per les vaques. En una vaqueria s'ha de tenir en compte l'*higiene del vaquer i de la llet*.

El vaquer ha d'ésser un home net i ha d'anar net. Això d'amorosir el braquer amb un raig de llet, és una brutícia.

De primer el vaquer abans de munyir, ha de rentar amb una esponja humida el braguer. Després s'ha de rentar les mans.

El primer raig de llet s'ha de llençar. De no fer-ho així, un hom s'exposa, per mica que el temps acompanyi, a que la llet es torni agre al cap de poques hores.

Els pots han d'ésser nets i escaldats i sense una gota d'aigua, ben secs. Mentre s'omplenen els pots, no s'han de deixar destapats.

La llet, quan més aviat millor, fora de la vaqueria. La mantega desseguida s'impregna d'olor de l'estable, la qual olor a les persones boca-fines els repugna.

La Munyida.—Es pot munyir a mà i a màquina. La munyida a màquina va bé, però solament resulta econòmica havent-hi a l'estable més de vint vaques.

S'obté més quantitat de llet amb tres munyides que amb dues.

L'alimentació.—Sapiguer alimentar la vaca lletera vol dir saber produir el litre de llet a un preu mínim.

Hi han vaquers que gasten cinc pessetes diàries per l'aliment de cada vaca, quan amb quatre o tres i mitja podrien passar.

Una vaca lletera s'ha de racionar de conformitat a la seva edat i als litres de llet que produeix. Donar a la vaca que produeix 14 litres de llet la mateixa ració de la que en produeix 18 o 10, és un disbarat.

L'alimentació de la vaca lletera no es pot explicar en aquest article, que ja és prou llarg, sinó que s'han de consultar tractats especials (1).

Però no serà demés posar un exemple de racionament.

Ració per una vaca de 550 quilos de pes viu, de 4 a 5 anys, produint 18 litres de llet diaris:

Farratge verd de trepadella	20 quilos
Fenc de trefle	7 "
Segons	2 "
Turtó de coco	1 "
Turtó de cacauet	2 "

Els comptes.—Es necessari que el pagès compti. Fent els comptes, ha de tenir present:

- a) Arrendament de l'estable.
- b) Amortització de les vaques.
- c) Cost de l'alimentació.
- d) Personal.
- e) Eines i aparells annexes a la vaqueria.
- f) Malalties i mortalitat.
- g) Contribucions.

De part dels ingressos no pot comptar més que la venda de la llet, els vedells i les vaques eixutes.

El pagès, tot fent els comptes, ha de reflexionar. Que pensi que els guanys seran ben diferents si una vaca dura set anys en lloc de cinc; si produeix 4.000 litres de llet en lloc de 3.000; si per cada vaca estalvia dos rals o una pesseta en l'alimentació; si per una bona higiene evita les malalties i la mortalitat.

Si en la vaqueria s'observa una rigurosa higiene, al cap de poc temps s'haurà guanyat una bona fama. El públic, a la llarga, compensa sempre als productors que s'esforcen en proporcionar-li una llet bona i sana i obtinguda en mig d'una netedat exemplar.

(1) *Vegiu Rossell i Vilà. Alimentació del bestiar.*

Finalment, que els vaquers pensin en una cosa. Dia vindrà que aquells que no saben produir un litre de llet a baix preu, seran vençuts per altres més espavilats i hauran de plegar el negoci.

Tampoc ha de fallar el dia que començarà una forta campanya contra els vaquers bruts, als quals se'ls farà tancar les vaqueries. Els vaquers haurien de tenir ben present, que entre els oficis, el més net de tots, ha d'ésser el de vaquer.

M. ROSSELL I VILÀ

El conreu del pollancre

II

Es cal ara parlar de la *plantació*. Sols per a anomenar-la ci-tem la repoblació per rebrots que no exigeix més que l'aclari-rida de tanys. Sols es practica en llocs molt irregulars, subjectes a inundacions o en vores defensives, o quan per qualsevol causa convé que els arbres siguin espessos o les soques quedin vives.

Les plantacions regulars es fan totes per estaca. Hi han dues maneres de repoblar, o bé per estakes anomenades *plançons* que es posen directament en el lloc definitiu, o bé per estaquetes posades en viver i que en trasplantar-les al lloc definitiu ja són en forma d'individus arrelats.

En el primer cas s'esculleixen les estakes en arbres no adults. Cada any l'arbre posa un vol o corona de branques i les estakes per ésser bones deuen pendre's dels vols superiors, millor del penúltim o sigui de les branques que sols tenen fusta de l'any i de l'any anterior. El vol de branques n'acostuma a tenir tres, quatre o cinc de major desenrotllament; són aquestes soles les que deuen abastar-se i ens donaran una o dues estakes cada branca. Les estakes o plançons es fan deixant-hi tota la fusta de l'any i la que convingui de l'any o anys anteriors per a que el plançó vingui a tenir 2'50-3 metres. La base es talla en bisell ben lliç i es tallen arran tots els branquillons del plançó.

També hi ha qui aconsella d'escapçar l'extrem superior quinze o vint centímetres eliminant els últims borrons. Es fonamenta aquesta pràctica en que l'estaca plantada es troba, en brotar, en un gran desequilibri entre el crescut nombre de borrons que se li desenrotllen i un sistema radicular que encara deu formar-se.